

Innehåll

1.	Förslag på fokusområden	2
1.1.	Återförsäljare – kemiska produkter och varor.....	2
1.2.	Återförsäljare – kosmetiska produkter	3
1.3.	Användning av kosmetiska produkter	4
1.4.	Kemikalieanvändning.....	5
1.5.	Användning av biocidprodukter	6
1.6.	Fluorerade växthusgaser.....	7

FÖRSLAG

1. Förslag på fokusområden

1.1. Återförsäljare – kemiska produkter och varor

Motivering

Detta handlar om kontroll av faroinformation och förpackning av kemiska produkter och av kontroll av kemikalier i varor, som oftast säljs direkt till konsumenter. Det finns många objekt och flera av produkterna har egenskaper som gör att de kan vara farliga för människor och miljön. Tillsynen kan således ge direkt riskminskningseffekt. Flertalet kommuner uppger att deras marknadskontroll inte uppfyller behovet, likaså uppger flertalet kommuner att de har för lite resurser för att bedriva denna typ av tillsyn.

Bedömningen är att detta är ett område som fortsatt behöver lyftas och att det kommer att ske genom samverkansprojekt. Samverkansprojekten efterfrågas av flertalet kommuner. Inom samverkansprojekten tar Kemikalieinspektionen fram material och stödjer kommunerna som i sin tur gör inspektioner hos företag i sin kommun. Varje kommun behöver då inte ta fram material och sammanställa kunskap om lagstiftningen på egen hand, utan Kemikalieinspektionen gör en utbildningsinsats inom ett utpekad område och bidrar med vägledningsmaterial och checklistor. Kemikalieinspektionen följer upp med egna inspektioner utifrån de tips vi får in genom kommunernas inspektioner. Genom samverkansprojekten stärks tillsynen med fler inspektioner och inspektörernas kompetens ökar på området. Samverkansprojekten verkar för en enhetlig och effektiv tillsyn samt en likabehandling av företagen.

Mål för tillsynen

- Kommunerna utför tillsyn i högre grad hos återförsäljare.
- Återförsäljare har en bättre kunskap om reglerna vid försäljning av kemiska produkter och varor och efterlevnaden av CLP-, Reach-, RoHS-, och POPs-förordningen ökar.
- Risken med farliga kemiska produkter och varor minskar för människor och miljö.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Kemikalieinspektionen ordnar ett samverkansprojekt med fokus på tillsyn av kemiska produkter som kommunerna kan delta i. Genomförs våren 2027.
- Kemikalieinspektionen ordnar ett samverkansprojekt med fokus på tillsyn av kemikalier i varor som kommunerna kan delta i. Genomförs hösten 2028.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Kommunerna deltar i samverkansprojekten.
- Om kommunerna inte är med i samverkansprojekten kan de utföra tillsyn hos återförsäljare som motsvarar deltagandet i samverkansprojekten. Det kan till exempel utföras med hjälp av det material som tas fram inom samverkansprojekten.

1.2. Återförsäljare – kosmetiska produkter

Motivering

Kosmetiska produkter används dagligen av de flesta och säljs i många olika typer av butiker, ofta lågprisbutiker. Produkterna används ofta direkt på huden och nära ögonen och användningen kan leda till allergiska reaktioner. Det finns ett antal kosmetiska produkttyper som kan innebära utökade risker beroende på innehållet eller att de används av särskilt känsliga grupper som till exempel produkter riktade till barn och ungdomar, ögonfransprodukter, hårfärger mm.

Det finns en enorm mängd av kosmetiska produkter på den svenska marknaden och kommunerna har en viktig roll för tillsyn och marknadskontroll av kosmetiska produkter i Sverige. Då tidigare kontroller av kosmetiska produkter visat flest allvarliga brister hos första led i distributionskedjan är det angeläget att kommunerna som är spridda över landet och har lokalkännedom också kontrollerar primärleverantörer av kosmetiska produkter som säljs i deras kommun. Kommunernas tillsyn av kosmetiska produkter som säljs direkt till konsumenter och till yrkesmässiga användare i fysiska butiker omfattar främst kontroll av märkningsinformation, kontroll om förbjudna ämnen finns deklarerade i innehållsförteckningen, att det finns en angiven ansvarig person inom EU för produkterna samt att viss märkning har översatts till svenska.

Mål för tillsynen

- Kommunerna utför tillsyn i högre grad av kosmetiska produkter som tillhandahålls.
- Återförsäljarna har en tydligare uppfattning och kunskap om vad reglerna enligt kosmetikaförordningen med kompletterande nationell lagstiftning innebär för deras del.
- Risker med farliga kosmetiska produkter minskar för människor och miljön.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Läkemedelsverket tar fram vägledande material för tillsyn och marknadskontroll av kosmetiska produkter, genomförs under 2026.
- Läkemedelsverket ordnar ett samverkansprojekt med fokus på kosmetiska produkter i butiksledet, främst lågprisbutiker, som riktar sig till barn och ungdomar. Projektet genomförs eventuellt i samarbete med Kemikalieinspektionen som har ansvar för miljöfarliga ämnen i kosmetikaproducter, exempelvis innehåll av begränsade PFAS-ämnen. Genomförs hösten 2027 alternativt hösten 2029.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Kommunerna deltar i samverkansprojektet.
- Om kommunerna inte är med i samverkansprojekten kan de utföra tillsyn hos återförsäljare som motsvarar deltagandet i samverkansprojektet. Det kan till exempel utföras med hjälp av det material som tas fram inom samverkansprojektet.

1.3. Användning av kosmetiska produkter

Motivering

Kosmetiska produkter för salongsanvändning kan innebära en risk för kunderna. Produkterna appliceras ofta direkt på huden och nära ögon och användningen kan leda till allergiska reaktioner. Produkterna, till exempel ögonfransprodukter, nagelprodukter, hårfärger och tandblekningsprodukter, kan vara importerade från land utanför EU och sakna ansvarig person inom EU. Produkterna kan innehålla ingredienser som är förbjudna eller begränsade enligt kosmetikareglerna.

För kosmetiska produkter som direktimporteras och endast används på salong har tidigare tolkning av begreppet tillhandahållande inneburit att kosmetikaregelverket inte gått att tillämpa för dessa produkter dvs. produkterna har inte ansetts vara tillhandahållna och salongsverksamheten har setts som slutanvändare. Detta har inneburit att dessa, i flera fall bristfälliga kosmetiska produkter, inte omfattats av tillsyn enligt kosmetikaregelverket. För att kunna stoppa dessa produkter har tillsynsmyndigheterna hittills väglett att tillämpa hänsynsreglerna i miljöbalken. Under hösten 2024 har det pågått diskussioner inom EU-Kommissionen att ändra tolkningen av begreppet utsläppande/tillhandahållande på marknaden gällande aktörer som endast använder kosmetiska produkter i en yrkesmässig verksamhet. Beroende på utfallet av diskussionen kan tillsyn av kosmetiska riskprodukter som används på salonger komma att bli angeläget.

Mål för tillsynen

- Kommunerna utför tillsyn hos användare av kosmetiska produkter i högre grad.
- Verksamhetsutövarna har en tydligare uppfattning och kunskap om vad reglerna enligt kosmetikaförordningen med kompletterande nationell lagstiftning innebär för deras del.
- Risken med farliga kosmetiska produkter minskar för människor.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Läkemedelsverket tar fram vägledande material för tillsyn och marknadskontroll av kosmetiska produkter som används på salong, genomförs under 2027.
- Läkemedelsverket ordnar ett samverkansprojekt med fokus på kosmetiska produkter som används i salonger, t.ex nagelsalonger, skönhetsalonger och frisörer som kommunerna kan delta i. Projektet genomförs eventuellt i samarbete med Kemikalieinspektionen som har ansvar för vissa av dessa produkter, till exempel lim som används till Lash-lift (permanent av ögonfransar). Genomförs hösten 2027 alternativt hösten 2029.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Kommunerna deltar i samverkansprojektet.
- Om kommunen inte är med i samverkansprojektet kan de utföra tillsyn hos verksamhetsutövare som motsvarar deltagandet i samverkansprojektet. Det kan till exempel utföras med hjälp av det material som tas fram inom samverkansprojektet.

1.4. Kemikalieanvändning

Motivering

Tillsyn av användning av kemiska produkter (kemikalier) på miljöfarliga verksamheter kan till exempel utföras utifrån reglerna om nedströmsanvändares ansvar i Reach-förordningen. Reglerna i Reach är dock omfattande och det är vanligt att tillsynsmyndigheterna upplever att det är tidskrävande att sätta sig in i lagstiftningen. Många av de begrepp som används i Reach skiljer sig dessutom åt från begreppen i miljöbalken och det kan vara svårt att identifiera vad i den utförda tillsynen som räknas som Reach-tillsyn. Det finns därför ett behov av att tillsynsmyndigheterna får en tydligare uppfattning om vad tillsyn enligt Reach innebär för deras del.

Utöver de krav på kemikalieanvändningen som följer av Reach kan krav även ställas med utgångspunkt i miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Det behövs dock ytterligare bedömningsstöd för att tillsynsmyndigheterna ska kunna avgöra vilka krav som är relevanta att ställa vid olika situationer och verksamheter, samt vilka krav som går att ställa utifrån reglerna i Reach respektive miljöbalken.

Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket har sedan tidigare tagit fram vägledningsmaterial för de gemensamma delarna av Reach. För att vägledningen ska leda fram till konkreta tillsynsaktiviteter finns det ett behov av att kontinuerligt utveckla och sprida befintlig vägledning samt att utveckla materialet så att det i större utsträckning även omfattar bedömningar enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Mål för tillsynen

- Verksamhetsutövarna har bättre kunskap om reglerna om kemikalieanvändning i Reach och miljöbalken (allmänna hänsynsreglerna och egenkontroll).
- Verksamhetsutövarna har en egenkontroll som i större utsträckning är anpassad utifrån reglerna om kemikalieanvändning i Reach och miljöbalken.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Naturvårdsverket sammanställer, utvecklar och tillgängliggör den tillsynsvägledning som redan har tagits fram på regional och lokal nivå när det gäller kemikalieanvändning på miljöfarliga verksamheter, klart 2026.
- Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen fortsätter sin samverkan med att utveckla tillsynsvägledningen på de gemensamma delarna av Reach, under strategins period.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av kemikalieanvändning på miljöfarliga verksamheter och ställer krav utifrån Reach och miljöbalken (allmänna hänsynsreglerna och egenkontroll), från och med 2027.

1.5. Användning av biocidprodukter

Motivering

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:3) om spridning av vissa biocidprodukter innehåller allmänna krav på produktval och försiktighetsmått vid yrkesmässig användning av vissa biocidprodukter och mer specifika bestämmelser om dokumentation, information till allmänheten och underrättelse till kommunen vid spridning av biocidprodukter på platser som allmänheten har tillträde till. En utvärdering av Naturvårdsverkets föreskrifter visar att inkommande underrättelser om spridning av biocidprodukter i liten utsträckning leder till att tillsyn bedrivs baserat på dessa uppgifter, samt att många kommuner saknar rutiner för att hantera underrättelser. Den vägledning som finns i dagsläget är huvudsakligen begränsad till skriftlig vägledning gällande Naturvårdsverkets föreskrifter. Det saknas samlad tillsynsvägledning som även berör övriga regler för yrkesmässig användning av biocidprodukter, såsom granskning av att de biocidprodukter som används är godkända och att villkoren för användningen följs.

För att underlätta tillsynen inom området finns det behov av utökad tillsynsvägledning om yrkesmässig användning av biocidprodukter som i större utsträckning än idag ger kommunerna stöd vid urval av tillsynsobjekt och vägledning kring vilka krav som är rimliga att ställa utifrån gällande regler. Det finns även ett behov av vägledning om tillsyn av användning av de biocidprodukter som inte omfattas av Naturvårdsverkets föreskrifter.

Mål för tillsynen

- Verksamhetsutövarna har bättre kunskap om reglerna om användning av biocidprodukter.
- Efterlevnaden av Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:3) om spridning av vissa biocidprodukter ökar.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Naturvårdsverket förtydligar, i samverkan med Kemikalieinspektionen, vad tillsyn av användning av biocidprodukter innebär för tillsynsmyndigheterna. Naturvårdsverket tar, i samverkan med Kemikalieinspektionen, fram tillsynsvägledning som kompletterar befintlig vägledning om yrkesmässig användning av biocidprodukter med fokus på skadedjursbekämpning. Detta genomförs under 2027.
- Naturvårdsverket arrangerar, i samverkan med Kemikalieinspektionen, ett webinarium för att höja kunskaperna om reglerna om användning av biocidprodukter, under 2027.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av yrkesmässig användning av biocidprodukter, med fokus på skadedjursbekämpning, från och med 2028.

1.6. Fluorerade växthusgaser

Motivering

Till följd av EU:s nya f-gasförordning förväntas svenska förordningar uppdateras under 2025. Den nya f-gasförordningen innebär att fler ämnen omfattas av krav på läckagekontroll och registerföring, utökade krav på certifikat för arbete med köldmedier samt ett stramare kvotsystem för att fasa ut vissa f-gaser.

I tillsynen av köldmedier ingår att kontrollera uppfyllande av krav på läckagekontroll, registerkrav, certifikat och årlig rapportering, men även kontroll av att handel och utsläppande på marknaden följer gällande regler. Det är främst kommuner och länsstyrelse som har tillsyn över hur f-gaser används av slutanvändare.

Kemikalieinspektionen har tillsyn över utrustningar och produkter som släpps ut på marknaden och att kvoter hanteras korrekt.

Den minskade tillgången på f-gas utifrån kvotsystemet ger ekonomiska incitament för illegal import och illegal hantering i avfallsleden. Tillsyn av f-gaser behövs för att hindra organiserad brottslighet och minska utsläpp av f-gaser, som både är växthusgaser och PFAS-ämnen. Många kommuner har noterat att det finns operatörer som inte följer gällande regler för f-gaser. De nya förordningarna ger nya utmaningar i tillsynen vilket innebär ett ökat behov av vägledning. Det gäller bland annat hantering av de nya gaser som omfattas, hur uppdaterade sanktioner ska genomföras samt hur illegal gas ska identifieras och omhändertas.

Mål för tillsyn

- Verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter har bättre kunskap om EU:s nya f-gasförordning så att reglerna kan tillämpas utifrån de förutsättningar som följer av uppdaterade svenska förordningar.
- Otillåten import av f-gaser och otillåten handel med f-gas från avfall minskar.
- Minskade avsiktliga och oavsiktliga utsläpp av f-gaser leder till minskad påverkan på klimatet och minskade utsläpp av PFAS.

Tillsynsvägledande aktiviteter

- Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen fortsätter sin samverkan i det pågående arbetet med att utveckla tillsynsvägledningen på de gemensamma delarna av EU:s f-gasförordning, under strategins period.
- Naturvårdsverket tar fram tillsynsvägledning och bildar en referensgrupp för att dela erfarenheter och att ta fram effektiva tillsynsmetoder, under 2026.
- Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen håller webinarier och workshops om tillämpning av de nya reglerna, främst under 2026.

Tillsynsmyndigheternas aktiviteter

- Tillsynsmyndigheterna kontrollerar från och med 2027 att:
  - verksamheter inte har eller använder otillåtna engångsbehållare.
  - handel och överlåtelse av f-gaser i bulk eller utrustning följer krav i Sveriges och EU:s f-gasförordningar.
  - verksamheter har giltigt certifikat.
  - operatörer tillämpar f-gasförordningen på dels de ämnen som sedan tidigare omfattats av f-gasförordningen och del de nya ämnen som omfattas.
  - f-gaser hanteras korrekt vid avfallshantering för att minska avsiktliga och oavsiktliga utsläpp.